

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ГЛОКАЛИЗАЦИЈА

Меѓународни тематски зборник

GLOBALIZATION & GLOCALIZATION

Thematic Collection of Papers of International Significance

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ГЛОКАЛИЗАЦИЈА

Международный тематический сборник

Косовска Митровица

2017.

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ГЛОКАЛИЗАЦИЈА: Међународни тематски зборник
GLOBALIZATION & GLOCALIZATION: Thematic Collection of Papers of International Significance
ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ГЛОКАЛИЗАЦИЈА: Международный тематический сборник

Уредили и приредили/ Editors/ Редакторы

Проф. др Урош Шуваковић
Проф. др Владимир Чоловић
Доц. др Оливера Марковић-Савић

Рецензенти

Prof. dr Ewa J. Vijwid-Kurek, Јагелонски универзитет у Кракову, Факултет за међународне политичке студије (Пољска)
Проф. др Владимир Вулетић, Универзитет у Београду, Филозофски факултет (Србија)
Prof. dr Jaffar Sahib, Zavia University (Lybia)

Издавачи

Српско социолошко друштво, Београд
Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица
Институт за политичке студије, Београд

За издаваче

Проф. др Јасмина Петровић, председница
Проф. др Мирјана Лончар-Вујновић, декан
Др Живојин Ђурић, научни саветник, директор

Лектура и коректура текста на српском

Невена Живић
Ива Пивљаковић

Лектура и коректура и превод

Снежана Зечевић (енглески језик)
Сузана Стојковић (руски језик)
Бобан Станојевић (француски језик)

Техничка припрема

Жељко Тодоровић

Идејно решење корица

Борис Поповић

Штампа

Graficolor, Краљево
Тираж 150 примерака

ISBN 978-86-81319-11-6 (ССД)
ISBN 978-86-6349-083-3 (ФФКМ)
ISBN 978-86-7419-297-9 (ИПС)

Телеком Србија а. д. Београд и Институт за упоредно право из Београда помогли су издавање овог зборника.

Зборник је резултат научноистраживачког пројекта ИИИ 47023 „Косово и Метохија између националног идентитета и европизација“ који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Садржај/ Contents/ Содержание

ПРЕДГОВОР	xv
Зоран М. Аврамовић Демократија као инструмент глобалистичке борбе за доминацију Democracy as an Instrument of Global Struggle for Domination	1–9
Јован Ј. Алексић Кантонизација, разграничење, подела: о неким предлозима српских интелектуалаца за компромисно решење косовског проблема Cantonisation, Delineation, Division: About Some Serbian Intellectuals' Proposals for a Compromise Solution to the Kosovo Problem	10–25
Ана М. Андрејевић Шекспир и глобализација Shakespeare and Globalization	26–39
Немања П. Анђелковић Глобално и глокално у српском образовању The Global and the Glocal in Serbian Education	40–52
Петар М. Анђелковић Мондијализам и даље разбијање духовног јединства Срба Mondialism and Further Destruction of the Spiritual Unity of Serbs	53–65
Стефан И. Анчев Косовският конфликт и вариантите за неговото разрешаване The Kosovo Conflict and Options for its Resolving.....	66–75
Предраг Ћ. Бајић Границе као тачка сукобљавања глобалног и националног у дневной штампи Србије Borders as an Issue of Confrontation of the Global and the National in Serbian Daily Newspapers.....	76–88
Иван М. Башчаревић Преламање глобализацијских процеса на Косову и Метохији – зачеци интернационализације „замрзнутог“ међуетничког конфликта Refraction of the Globalization Process in Kosovo and Metohija – The Beginnings of Internationalization of “Frozen” Ethnic Conflict	89–100

Жана П. Бојовић

Културни идентитет младих под утицајем глобализације
Cultural Identity of Young People Under the Effects of Globalization 101–113

Борис Р. Братина, Оксана А. Братина

Процеси глобализације и идентичност на примеру
Удмуртске републике
Процеси глобализације и национални идентитет на примеру
Удмуртске републике..... 114–120

Данијела Н. Васиљевић, Данијела М. Судзиловски

Глобализација и национални идентитет – перцепција младих
Globalization and National Identity – The Perception of Youth 121–136

Мира С. Видаковић, Милица Ј. Андевић

Глобализација кроз призму нових информационо-комуникационих технологија
Globalization Through the Prism of the New Information-
Communication Technology 137–149

Александра Д. Вишекруна

Brexit и нова слика пословног света Европске уније
Brexit and the New Image of EU Corporate World..... 150–161

Татјана М. Вулић, Марта С. Митровић

Таблоидизација штампе у Србији као последица глобализације
Tabloidization of the Press in Serbia as a Result of Globalization 162–177

Марија К. Гаљак

Социјални статус младих у Косовској Митровици као последица
процеса глобализације и ратних дешавања на Косову и Метохији
Social Status of Youth in Kosovska Mitrovica as a Consequence
of the Process of Globalization and War in Kosovo and Metohija 178–189

Радослав Ђ. Гаћиновић

Упозоравајући сигнали замрзнутог конфликта на Балкану
Warning Signs Regarding a Frozen Conflict in the Balkans..... 190–203

Предраг М. Гордић, Иван Б. Петровић

Утицај глобалних токова на безбедност малих земаља Западног Балкана
The Impact of Global Changes on the Security of Small Countries of
the Western Balkans..... 204–215

Зоран Д. Гудовић

Антиномије глобалистичких процеса у савременом свету
Antinomies of Globalization in the Modern World 216–229

Јелена Ј. Гускова

Да ли је замрзнут конфликт на Косову и Метохији?
Is Conflict in Kosovo and Metohija Frozen?..... 230–243

Љубиша М. Деспотовић

„Дуго путовање у Јевропу“, Хантингтонов модел растројене државе – случај Србија
“The Long Road to Europe”: Huntington’s Model of a Distracted State –
the Case of Serbia..... 244–253

Marija V. Drakulovska Čukalevska, Anica V. Dragović

Glocalization vs. Globalization: a Key Challenge for Contemporary Sociology
Глокализација наспроти глобализацијата: клучен предизвик за современата социологија.... 254–262

Анђела Н. Ђорђевић

Прожимање култура vs. наметање једне културе
Interwining of Cultures vs. the Imposition of One Culture..... 263–275

Борислав Ј. Ђукановић, Јасмина Б. Кнежевић Тасић

Бихевиоралне зависности у Србији и Црној Гори
Behavioural Addictions in Serbia and Montenegro 276–291

Срећко С. Ђукић

Ера гаса (руског) у Европи – а на Балкану?
Era of (Russian) Gas in Europe – Also in the Balkans? 292–301

Предраг Ж. Живковић

Идентитети и улоге наставника у глобализованом друштву
Identities and Roles of Teachers in the Globalized Society 302–321

Виталиј Владимирович Зотов, Александр Иванович Алексеенко,

Ирина Владимировна Анциферова

Особенности межнациональных процессов в моноэтническом регионе
Специфичности међунационалних процеса у моноетничком региону..... 322–336

Зоја Б. Илић Духанџија

Глобализација и глокализација – пример исламске културе
Globalization and Glocalization – The Example of Islamic Culture..... 337–349

Душанка М. Јововић, Давид Јововић Конкурентност земаља Западног Балкана у условима глобализације Competition of the Western Balkans Countries Under the Conditions of Globalization	350–363
Aleksandar Jokić Yugoslavia, the Target of International Justice Југославија, мета међународног правосуђа.....	364–381
Брацо П. Ковачевић Глобални економски рат и хуманитарне интервенције Global Economic War and Humanitarian Interventions.....	382–392
Ирина Б. Ковачевић Глокализација социјалних неједнакости Glocalization of Social Inequalities	393–401
Bogdana S. Koljević Resovereignization and Politics of the People Ресуверенизација и политика народа	402–410
Александар В. Костић, Владимир В. Костић Улога елита у условима глобализације и светске економске кризе The Role of the Elite in the Conditions of Globalization and the World Economic Crisis.....	411–425
Бисерка Р. Кошарац Неки аспекти друштвених конфликта у постдејтонској Босни и Херцеговини Some Aspects of Social Conflicts in Post–Dayton Bosnia and Herzegovina	426–434
Данијела Г. Кулић, Снежана М. Зечевић Мултиписменост у образовању: глобално средство споразумевања и нови <i>есперанто</i> Multiliteracy in Education: a Global Means of Communication and New <i>Esperanto</i>	435–450
Маријана Т. Максимовић Глобализација, људски ресурси и прилагођавање променама Globalization, Human Resources and Adaptation to Changes	451–460
Михајло П. Манић, Миша М. Стојадиновић Објективност медијског извештавања у конфликтним ситуацијама Objectivity of Media Reporting in Conflict Situations	461–473

Zoran D. Matevski, Dushka N. Matevska Religious Conflicts and Dialogue in the Republic of Macedonia: Past Challenges and Future Possibilities in the Global Society Религиските конфликти и дијалог во Република Македонија: минати предизвици и идни можности во глобалното општество.....	474–482
Слободан М. Миладиновић Радикализација глобалних неједнакости – отворено питање The Radicalization of Global Inequalities – An Open Issue	483–496
Срђан М. Милашиновић, Зоран Б. Јевтовић „Лажне вести“ на друштвеним мрежама као чиниоци кризних ситуација “Fake News” as Factors in Crisis Situations	497–510
Александра Ж. Миленовић Значај информационо–комуникацијских технологија у убрзању процеса глобализације The Importance of Information Communication Technologies for Accelerating the Process of Globalization.	511–526
Јелена З. Милић (Де)конструисање дискурса глобализације у роману <i>Фо</i> Џ. М. Куција (De)constructing the Discourse of Globalization in the Novel <i>Foe</i> by J. M. Coetzee.....	527–539
Ивана Р. Милосављевић Солидарност у глобализирајућем друштву – прихваћеност деце са сметњама у развоју у васпитнообразовни систем на Косову и Метохији Solidarity in the Globalizing Society – The Acceptance of Children With Disabilities in the Educational System in Kosovo and Metohija.....	540–548
Љубинко М. Милосављевић Национално и универзално The National and the Universal.....	549–561
Биљана Ч. Милошевић Шошо Национални израз девијантних појава – између глобалног и локалног: примјер Републике Српске National Deviant Phenomenon – The Republic of Srpska Between the Global and the Local.....	562–572
Весна Д. Милтојевић, Снежана С. Попић Спремност Србије за адаптацију на климатске промене The Willingness of Serbia for Adaptation to Climate Changes.....	573–586

Зоран Д. Недељковић

Главни мост на Ибру: културни елемент и симбол међуетничких подела у
Косовској Митровици
The Main Bridge on the River Ibar: The Cultural Element and the Symbol of
Inter-ethnic Divisions in Kosovska Mitrovica 587–598

Радица М. Недељковић

Православље и глобализацијски изазови: будућност православља ако је има
Orthodoxy and Globalization Challenges: The Future of Orthodox Religion if
There is One?..... 599–612

Нада Г. Новаковић

Глобализација и раднички штрајкови и протести против измена
закона о раду у Србији и региону
Globalization and Workers' Strikes and Protests Against the
Changes of Labour Law in Serbia and the Wider Region..... 613–626

Жарко В. Обрадовић

Косовски замрзнути конфликт
Frozen Kosovo Conflict 627–644

Биљана М. Павловић

Значај наставе музичке културе у очувању специфичности косовскометохијског
народног музичког стваралаштва у процесу глобализације
The Importance of Teaching Musical Culture of Kosovo and Metohija for Preserving
Particularities of the Regional Music Creativity in the Process of Globalization..... 645–658

Јасна Љ. Парлић Божовић

Положај ученика у школи Рудолфа Штајнера као могући сегмент реформе
у ери глобализације
Pupils' Position at Rudolf Steiner School as a Possible Segment of the Reform
in the Era of Globalization..... 659–675

Радмило Б. Пекић

Конфликти и прожимања националног и универзалног – припадност
херцеговачких некропола стећака проглашених свјетском баштином
The Conflicts and Pervasion of the National and Universal – The Affiliation of
Steles, the Herzegovinian Necropolis That was Declared the World Heritage 676–691

Александар М. Петровић

Прожимања култура и наметања вредности у данашњем глобалистичком свету
Interwining of Cultures and Impositions of Values in the Global World of Today 692–704

Јасмина С. Петровић, Оливера С. Марковић Савић

Ко су актери дестабилизације мира на Косову и Метохији: резултати истраживања студентске популације
Who are the Actors of the Destabilization of Peace in Kosovo and Metohija:
The Results of a Research on the Student Population 705–720

Радивоје С. Петровић

Конфликт колонијалне и националне свести у глобализму – медијски аспект
The Collision of Colonial and National Consciousness in Globalism..... 720–730

Нада М. Радушки

Емпиријска истраживања религијске припадности становништва на простору Србије
Empirical Research on Religious Affiliation of the Population in Serbia..... 731–742

Митра М. Рељић

Унификација и диференцијација у процесу глокализације
(на примеру српског језика)
Unification and Differences in the Glocalization Process
(A View From the Sebian Language) 743–754

Данило Ш. Рончевић, Александар Т. Антић

Глобализација и радноправни положај локалних службеника
Globalization and the Labour Status of Local Civil Servants 755–766

Обрад Д. Самарџић

Глобални зденац културне флуидности и ларске епифаније културног идентитета
Global Well of Cultural Fluidity and Lares Epiphany of Cultural Identity..... 767–778

Gligor M. Samardžić, Nataša B. Samardžić

Romanization as the Concept of Globalization
Романизација као концепт глобализације 779–792

Драган М. Симеуновић

Повратак националне државе и судбина глобализације
The Return of the Nation-State and Destiny of Globalization 793–801

Александар М. Стевановић, Анђела Д. Кељановић

Конфликти између миграната на религијској основи током избеглиштва
Conflicts Among Migrants on Religious Grounds During Exile 802–815

Гордана В. Стојић

Интернационализација економије и могућности управљања
економским процесима

Internationalization of Economy and the Possibilities of the Regulation of
Economic Processes 816–832

Сања Н. Стојковић Златановић, Ранко П. Совиљ

Заштита права радника у условима глобализације – значај међународних
оквирних колективних споразума

Protection of Basic Workers' Rights Under the Conditions of Globalization – The
Significance of International Framework Agreements..... 833–842

Снежана С. Стојшин, Јована М. Чикић

Глобално–локално у представи жене у Србији – анализа садржаја
женских часописа

The Global-Local in the Representation of Woman in Serbia – Content Analysis
of Women's Magazines 843–855

Alexis Troude

L'identite nationale française et la culture globale

Француски национални идентитет и глобална култура 856–872

Божидар С. Филиповић

Народ, нација и међунационални односи – између квантитативног и квалитативног
приступа

People, Nation and Inter-ethnic Relations – Between the Quantitative
and Qualitative Approach 873–885

Рауила Рахимајновна Хисамутдинова, Лариса Валерьевна Гришакова

Интеграционне процесе на постсоветском пространстве

Integration Processes in the Post-Soviet Space..... 886–895

Петр Евгеньевич Царьков

Использование объектов культурного наследия в системе школьного
образования и воспитания как средство смягчения национальных конфликтов и
межэтнической напряженности в России

Објекти културне баштине у систему образовања и васпитања као средство за
смиревање националних сукоба и смањење етничких тензија у Русији 896–915

Душко М. Челић

(Пост)конфликтна реституција права својине на непокретностима лица прогнаних са
Косова и Метохије – стање и перспективе
(Post)conflict Restitution of Property Rights on Real Estates of Forcibly Displaced Persons
from Kosovo and Metohija – Situation and Perspectives 916–933

Срђан Љ. Шљукић, Марица Н. Шљукић

Михелсов „гвоздени закон олигархије“ и сукоби у доба глобализације
Michels’s “Iron Law of Oligarchy” and Conflicts in the Age of Globalization 934–944

Раденко Љ. Шћекић

Глобализација и геополитичке промене у новом миленијуму
Globalization and Geopolitical Change's in the New Millennium..... 945–954

Војћех С. Шћепањски

Српска култура наспрот албанске културе у другој половини XIX и
на почетку XX века: традиције, митови, обичаји
Serbian Culture Versus Albanian Culture in the Second Half of the 19th and
at the Beginning of the 20th century: Traditions, Myths, Customs..... 955–971

Урош В. Шуваковић

Конфликт глобалног и глокалног
Conflict Between Global and Glocal 972–981

Милојица М. Шутовић

Глобализација или „колонијализам другачијим средствима“
Globalization or “Colonialism by Other Means” 982–994

ПРЕДГОВОР

Научној заједници, али и широј јавности, стављамо на увид међународни тематски зборник *Глобализација и глокализација*. Зборник је настао као резултат настојања приређивача да се са различитих аспеката осветле процеси глобализације и глокализације, два на први поглед противречна, а заправо дијалектички повезана друштвена процеса који карактеришу савремено друштво.

У зборнику је сабрано 76 оригиналних научних радова аутора из Америке, Русије, Француске, Пољске, Бугарске, Црне Горе, Македоније, Републике Српске (БиХ) и Србије. Део тих радова је изложен на међународној научној конференцији *Глобализација vs. глокализација*, која је почетком јуна 2017. одржана у Косовској Митровици, на тамошњем Филозофском факултету, а у организацији Српског социолошког друштва, Катедре за социологију Филозофског факултета Универзитета у Приштини с привременим седиштем у Косовској Митровици, Института за упоредно право и Института за политичке студије из Београда. Апстракти тих радова су објављени у посебном зборнику, а у овом је прихваћен само део изложених радова, као и део радова који није излаган, већ су их аутори проследили приређивачима. Сви радови које сада публикујемо су прошли двоструку слепу рецензију.

Приређивачи су се определили да не формирају засебне целине унутар зборника, већ да азбучним редоследом презимена аутора поређају радове. Таква одлука има и мана и предности. Мане су, пре свега, у томе што није довољно јасно систематизовано оно што је у зборнику изложено, док су предности у томе што смо желели да покажемо да поштујемо научни допринос свих припадника академске заједнице, без обзира на њихов академски статус. Свакако, на тај начин смо желели да подржимо пре свега младе истраживаче.

У сачињавању овог зборника примењен је мултидисциплинарни приступ. У тематском смислу, могуће је говорити о неколико проблема који су излагани у већем броју радова, и то: а) општа питања утицаја и одвијања процеса глобализације и глокализације, б) идентитетски проблеми, в) преламање процеса глобализације и глокализације на балканским просторима, г) Косово и Метохија као место сучељавања ових процеса, чему је посвећен већи број радова.

На крају, али никако на последњем месту, изражавамо своју захвалност на добронамерним сугестијама рецензента овог Зборника.

Косовска Митровица,
децембра 2017.

Приређивачи

PREFACE

We submit the international thematic collection *Globalization and Glocalization* to the scientific community, but also to the public. The collection is the result of the attempt of the editors to enlighten from different aspects the processes of globalization and glocalization – the two social processes that characterize the contemporary society, contradictory at the first sight but actually dialectically connected.

The collection consists of 76 original scientific papers of authors from United States, Russia, France, Poland, Bulgaria, Montenegro, Macedonia, Republic of Srpska (B&H) and Serbia. A part of the papers was presented at the international scientific conference *Globalization vs. Glocalization* organized in Kosovska Mitrovica at the beginning of June 2017, held at the local Faculty of Philosophy in organization of the Serbian Sociological Association, the Department of Sociology of the Faculty of Philosophy of the University in Priština with temporary head office in Kosovska Mitrovica, the Institute of Comparative Law and the Institute for Political Studies from Belgrade. Abstracts of the papers have been published in a separate Abstracts book, while in this only a part of presented papers has been accepted, as well as a part of papers that have not been presented but the authors have forwarded them to the editors. All the papers published here have passed a double-blind peer review.

The editors have decided not to form separate units within the collection, but to sort the papers by Serbian alphabetical order of authors' surnames. Such the decision has both disadvantages and advantages. The disadvantages are primarily in the fact that systematization of what is presented in the collection is not clear enough, while the advantages are in the fact that we wanted to show that we appreciate the scientific contribution of all the members of the academic community, regardless their academic status. Surely, in this way, we wanted to support young researchers in the first place.

A multidisciplinary approach was applied in composing this collection. In the thematic sense, it is possible to discuss about several problems that were presented in large number of papers, like: a) general issues of influence and proceeding of globalization and glocalization processes, b) identity problems, c) reflection of globalization and glocalization processes in the Balkan region, d) Kosovo and Metohija as the place of confrontation of these processes, to which the majority of papers is dedicated.

Finally, but not in the last position, we would like to express our gratitude for benevolent suggestions of the reviewers for the Memoir.

Kosovska Mitrovica,

December 2017

Editors

ПРЕДИСЛОВИЕ

Вниманию научного сообщества, а также широкой общественности представляем международный тематический сборник научных трудов *Глобализация и глокализация*. Данный сборник возник в результате стремлений редакторов пролить свет на различные аспекты процессов глобализации и глокализации, двух, на первый взгляд противоречивых, но на самом деле диалектически связанных общественных процессов, характеризующих современное общество.

В сборнике собрано 76 оригинальных научных трудов авторов из США, России, Франции, Польши, Болгарии, Черногории, Македонии, Республики Сербской (БиГ) и Сербии. Часть этих трудов были представлены на международной научной конференции *Глобализация vs. глокализация*, состоявшейся в начале июня 2017 г. в Косовска-Митровице, на Философском факультете, организованной Сербским социологическим обществом, Кафедрой социологии Философского факультета Приштинского университета с временным местонахождением в Косовска-Митровице, Институтом сравнительного права и Институтом политических исследований в Белграде. Аннотации этих трудов были опубликованы в отдельном сборнике. Здесь опубликованы только некоторые из представленных на конференции трудов, а также часть трудов, присланных редакторам и не представленных на конференции. Все труды, которые мы на этот раз публикуем прошли двойное анонимное рецензирование.

Редакторы решили не создавать отдельные разделы внутри сборника; статьи располагаются в алфавитном порядке фамилий авторов. Такое решение имеет свои недостатки и преимущества. Недостатки, прежде всего, лежат в том, что недостаточно четко систематизировано то, что в сборнике представлено, а преимущества состоят в том, что мы хотели показать, что уважаем научный вклад всех авторов, членов научного сообщества, несмотря на их академический статус. Конечно, таким образом мы хотели оказать поддержку, прежде всего, молодым исследователям.

В составлении данного сборника мы применили мультидисциплинарный подход. В тематическом смысле, можно говорить о нескольких вопросах, которые обсуждались в ряде трудов, а именно: а) общие вопросы влияния и развития процессов глобализации и глокализации, б) проблемы идентичности, в) преломление процессов глобализации и глокализации на Балканах, г) Косово и Метохия как место столкновения этих процессов, что является темой исследования в ряде трудов.

И, наконец, но не в последнюю очередь, выражаем свою благодарность рецензентам данного Сборника за добронамеренные советы.

Косовска-Митровица,

декабрь, 2017 г.

Редакторы

MARIJA V. DRAKULOVSKA ČUKALEVSKA ¹

ANICA V. DRAGOVIĆ ²

Faculty of Philosophy, Department of Sociology
Skopje, Republic of Macedonia

GLOCALIZATION VS. GROBALIZATION: A KEY CHALLENGE FOR CONTEMPORARY SOCIOLOGY

ABSTRACT: In this paper, we analyze the explicative power and the practical relevance of two theoretical perspectives which are of utmost importance for more adequate understanding of our situation and our predicament in the modern world. The first one is the theory of glocalization which refers to the "mix of global and local" (Robertson, 2001, 1992; Roudometof, 2016; Ritzer, 2007, 2010). According to Robertson (1995, p. 28), the concept of glocalization in business life originated from micro-marketing, more precisely from the advertisement of goods and services in various local environments and markets. It is a known strategy of the capitalistic system in which there is an increased adjustment of global markets to local markets and cultures or "global localization" in the opinion of Robertson (Robertson, 1992, p. 173). Ronald Robertson (2001, pp. 465-466), referring to the relation between the global and the local, points out the mixture of the global and the local in various geographical areas, from which the process of glocalization comes out.

The second one is the theory of grobalization which refers to the imperialistic ambitions of nations, corporations, organizations, and the like, while their desire indeed need to impose themselves on various geographic areas (Ritzer, 2007, p. 15). The term implies that these entities seek to have their power, influence, and in many cases profits *grow* (hence the term *grobalization*). The term was created as a counterpart to glocalization, or "the interpenetration of the global and the local, resulting in unique outcomes in different geographic areas" (Ritzer, 2007, p. 13).

KEYWORDS: globalization, glocalization, grobalization, global-local, global society.

INTRODUCTION

Considering many research papers in the field of sociology, it can be noted that there are intensive discussions regarding globalization. To begin with, globalization usually refers to the world condensation and intensification of the consciousness of the world as a whole (Robertson, 1992, p. 8). Namely,

¹ marijad@fzf.ukim.edu.mk

² anica.dragovikj@fzf.ukim.edu.mk

that consciousness has been increasing more and more and the chance for the world to be reproduced as a unique has been growing. That awareness is built on the basis of experience which is a result of the intensification of the world as a whole, and also a consequence of the globalization. Anthony Giddens (1998, p. 69) emphasizes that globalization is "intensification of worldwide social relations which link distant localities in a way that local happenings are shaped by events occurring many miles away and vice versa. This is a dialectical process because such local happenings may move in an obverse direction from the very distanced relations that shape them". That is exactly the process that strengthens the conscience of the world, suggests George Ritzer. He particularly emphasizes the existence of this conscience of the world, which occurs as a result of diffusion and dissemination practices, expansion of relations across the continents, organization of the social life on a global level (Ritzer, 2007, p. 4). Some authors emphasize globalization as *glocalization* while others consider globalization as *grobalization*.

Glocalization and grobalization are central issues of contemporary sociology. They are directly related to the processes of globalization that are essential features of the social life. Glocalization and grobalization, as social terms, are two sides of these processes. Many sociological thinkers agree with the opinion that glocalization and grobalization are a result of processes of globalization, which contain a dose of uncertainty within their specific meaning and doubt regarding their content, whose consequences are pretty uneven. According to numerous scholars, globalization seems to be the main cause of uncertainty. It is precisely this uncertainty which in turn brings about the erosion of culture including cultural values. Therefore, in this context, the concepts of glocalization and grobalization are considered separately, because they are mutually exclusive in terms of having certain rivalry between them. These conflicting trends and contradictions became the main theoretical concern of a multitude of social science domains, and the concepts put forward by these schools of thought became academic and media buzzwords earlier in the 21st century.

GLOCALIZATION THEORY

Namely, the concept of glocalization in business circles came out from micro-marketing, exactly from the marketing of goods and services in different local areas and markets (Robertson, 1995, p. 28). That is a popular strategy of the capitalistic system in which there are more global markets adapted to local markets and cultures or 'global localization' in the opinion of Robertson (1992, p. 173). The first category, according to Robertson, refers to the local as a specific context that is part from the whole. Glocalization is a unique concept for explaining the mutual existence of global and local, for which Robertson suggests the idea of the integration of global and local. Yet, he adds that the process of glocalization originates from mixing of global and local on different geographic areas (Robertson, 2001, pp. 465-466). Namely, his conception which is essential is the thesis that globalization is a universal process which exists and functions with 'mixing of the universal with particular and particular with universal' (Robertson, 1992, p. 100).

All these formulations make Robertson's thesis on glocalization legitimate, although in *European Glocalization in Global Context* he retrospects Europeanization as glocalization notifying us that the

concept of the global is firm but flexible, in the sense that on occasion the global refers to the world as a whole, although sometimes it refers to Europe as a continent. The same flexibility is applied to the concept of the local. In other words, what is indicated as being local may also be a very large unit within an even wider context. Globality and locality are relative terms (Robertson, 2014, p. 8). Still, the perspective of glocalization explains all challenges and discrepancies in modern society and culture. In that sense, Robertson emphasizes that on the one hand, individuals and local groups adapt to the glocal world, and, on the other hand, at the same time, they promote their own cultural specifications. Therefore, there are cultural symbols which are glocal in regard to their content, due to which cultures become glocal.

Moreover, Victor Roudometof gives a general view of the definitions of glocalization. He notifies that glocalization is explained in different ways in online dictionaries and encyclopaedias. According to him, these definitions help capturing the meaning of *glocal* as a word, and they are far less helpful in clarifying glocalization as a concept (Roudometof, 2016, p. 4). The concept of Victor Roudometof is presented in Table 1 (4).

Table 1. Definitions of glocalization

Source	Definition
www.oxforddictionaries.com/	The practice of conducting business according to both local and global considerations
http://en.wikipedia.org	A term that describes the adaptation of international products around the particularities of a local culture in which they are sold
http://www.wordspy.com/	The creation of products or services intended for the global market but customized to suit the local culture
http://www.britannica.com/	The simultaneous occurrence of both universalizing and particularizing tendencies in contemporary social, political, and economic systems
http://www.macmillandictionary.com	The process of changing products or services that are sold all over the world to suit people in different local markets
http://dictionary.cambridge.org/	The idea that in globalization local conditions must be considered

Indeed, many sociological thinkers from various disciplines are trying to explain the relation between the general and the specific that is the relation between the global, the systematic, on the one hand, and the local, the particular, on the other hand. Some authors have an ambivalent point of view regarding the conflicts among cultures. On the one hand, they emphasize the conflict between the global and the local, between the universal and the particular, and, on the other hand, they indicate their mutual interpenetration and operation.

The American theorist Benjamin Barber speaks about neoliberal globalization as a process that encourages the conflict Jihad vs. McWorld, between the old sub-national and ethnic borders from within, and the ideology of the universal markets. In Barber's dichotomy, Jihad refers to those individuals, institutions, cultures and value systems that perceive the ideology of globalization, and strongly oppose the homogenization of McWorld. He sees homogenization as colonization of cultures and values of fast music, fast computers, fast food—MTV, Macintosh, McDonald's. This attitude is close to that of Huntington's who is also interested in the conflicts in the world and who sees the differences between the value systems of individual civilizations units: Islam and Christianity, as a major source of conflict and danger for the new world (Huntington, 1996, p. 22). However, despite the tensions between Jihad and McWorld, Barber (1996, p. 23) suggests that they are in a powerful and paradoxical interdependence. Furthermore, some authors, like Bruce Mazlish, understand glocalization in the tune with Parson, that is, by emphasizing integrative processes. He explains that "the global can only exist with the local" (Mazlish, 2005, p. 95). Therefore, in this context, the concepts of the global and the local are not considered separately but together, because they are not mutually exclusive but mutually intersecting and cannot be separated from one another in terms of having a certain rivalry between them.

At the very beginning of their influential book *Articulating the Global and the Local*, Douglas Kellner and Ann Cvetkovich (1997, p. 2) wrote that "the global and the local are analyzed as relation between two macro and micro institutions through which the global, the regional and the local problems are resolved". Several years later, we recognize this idea in the works of Beck who points out that the maxim "think globally, act locally" is becoming a reality. He claims that international institutions and resolutions are becoming increasingly important. At the same time, there is this increasing belief that nations can also be managed by international institutions, and not only by institutions at the national level. The foreign policy makers are beginning to think about various dimensions of military and economic power, as well as the global issues such as human rights and refugee rights, corruption and environmental disasters. Globalization, according to Beck (1999, p. 45), changes our thinking and, in that context, refers to a new way of thinking in which there is no place for closed societies and cultures.

GROBALIZATION THEORY

Globalization was introduced by George Ritzer in his book *Globalization of Nothing*. He is one of the leading theorists interested in globalization who pointed out the possibility of the existence of different and often contradictory theories on globalization. Most importantly, Ritzer observed the contemporary world through globalization defining it as a growing worldwide ability of especially largely capitalistic organizations and modern states. Here, he assimilates Marx's ideas of the capitalist economic system and rationalization of Max Weber, which are constitutional parts of his conceptualizations. He shares Marx's vision and considers glocalization as the corporate need in capitalism to show increasing profitability through more and more far-reaching, economic imperialism. Ritzer's idea of globalization emphasizes imperialistic ambitions of the nations, corporations, organizations and the wish to impose themselves in different geographic areas (Ritzer, 2007, p. 15). For this author, glocaliza-

tion is a modern view to the world. He clearly directs to globalization which is characterized with transnational range of generally accepted cultural marks and practices. In that sense, different processes and sub-processes, which are in incomparable relation with globalization and are opposite to processes of glocalization, appeared. Under this perspective, the world is developing more in similar or, even, in the same way and individuals and groups have relatively small ability to adapt in the globalized world. That is because of processes which are directly connected with globalization: capitalism, Americanization (spreading of American ideas, industry and capital all over the world) and McDonaldization (spreading the principles as a model for fast food in other parts of social life) (Ritzer, 2007, pp. 20, 21-30). The last attitude is extraordinary important for understanding Ritzer's view of globalization and homogenization. In *The McDonaldization of Society*, Ritzer (2010, p. 263) defined McDonaldization "as the process by which the principles of the fast food restaurant are coming to dominate more and more sectors of American society, as well as the rest of the world". For Ritzer, the past, present and future of McDonaldization is Weber's theory of rationality. Namely, it is the modern Western world which will become more and more rational, and where efficiency, predictability, calculability and non-human technologies that control people will dominate.

George Ritzer (2013, p. 30) made the following observations:

„McDonalization is an amplification and extension of Weber's theory of rationalization, especially into the realm of consumption. For Weber, the model of rationalization was the bureaucracy; for me, the fast-food restaurant is the paradigm of McDonaldization... Various types of rationality had existed in all societies at one time or another, but none had produced the type that Weber called formal rationality. This is the sort of rationality I refer to when I discuss McDonaldization or the rationalization process in general. According to Weber, rationality means that the search by people for the optimum means to a given end is shaped by rules, regulations, and larger social structures.“

He pointed out the basic components of rationality, homogenizing processes and changes in the world. He explained globalization through the processes of imperialism, colonialism, neocolonialism, capitalism, McDonaldization, and Americanization which, to a great extent, notify societies in the past and in the present. Ritzer (2007, p. 20) notices that "at a more concrete level, Disney is a capitalistic organization, its origins clearly lie in the United States, and it is highly McDonaldized". These tendencies for homogenization in McDonald's, as well as in many other western fast food restaurants, have social, cultural and economic functions to gain the nonwestern countries and their cultures, and because of that they adapt themselves in accordance with their conditions. This process is named by Jan Pieterse as "intercultural hybridization" (Pieterse, 2009, p. 53), which partly leads its derivation from the forms of global localization. However, a Spanish theorist Boaventura de Sousa Santos (Сантос, 2003, p. 65), wrote that "the global localization is a process which means adapting the globalization to local conditions. This adaptation involves incorporation of certain global processes within the local. What he has in mind here are the international activities of multinational companies, the transformation of the English language into something that can be called *lingua franca* or the globalization of the American food".

More precisely, the effects of homogenization and heterogenization of cultures are combined in the conditions of intensive globalization. Those combined effects in cultures are connected with cultural hybridization. Tendencies of cultural hybridization are noted by Ritzer. He emphasizes that hybrid cultures are a creative and innovative process which involves the combination of two or more elements from different cultures or parts of the world (Ritzer, 2009, p. 255). In that way, hybrid cultures have an important role in developing the processes of glocalization which together with the processes of grobalization are relevant for analyses of the globalization of culture.

CONCLUSION: GLOCALIZATION AND/ VERSUS GROBALIZATION

The discussion of glocalization and grobalization can best be framed in a number of debates. Is glocalization good or bad? Is grobalization good or bad? Or are glocalization and grobalization creating new syntheses of cultural forms in more emphasized and visible forms? In terms of cultural products, the boundaries of the *glocal* and the *grob*al have become highly blurred. Subsequently, George Ritzer notifies a systematic contrast between glocalization and grobalization. His concept is presented in Table 2 (Ritzer, 2007, p. 21).

Table 2. Main characteristics of glocalization and grobalization

Glocalization Theory	Grobalization Theory
The world is growing more pluralistic. Glocalization theory is exceptionally sensitive to differences within and between areas of the world.	The world is growing increasingly similar. Grobalization theory tends to minimize differences within and between areas of the world.
Individuals and local groups have great power to adapt, innovate and maneuver within a glocalized world. Glocalization theory sees individuals and groups as important and creative agents.	Individuals and groups have relatively little ability to adapt, innovate, and maneuver within a globalized world. Grobalization theory sees larger structures and forces tending to overwhelm the ability of individuals and groups to create themselves and their worlds.
Social processes are relational and contingent. Globalization provokes a variety of reactions – ranging from nationalist entrenchment to cosmopolitan embrace – that feed back on and transform grobalization, that produce glocalization.	Social processes are largely one-directional and deterministic. Grobalization tends to overpower the local and limits its ability to act and react, let alone act back on the grobal.

Glocalization Theory	Grobalization Theory
Commodities and the media, arenas and key forces in cultural change in the late 20 th and early 21 st centuries, are not seen as (totally) coercive but rather as providing material to be used in individual and group creation throughout the glocalized areas of the world.	Those commodities and the media are seen as largely coercive.
Core concept include hybridization, creolization, and heterogenization.	Core concepts include capitalism, Americanization, and McDonaldization.

Glocal and grobal theories are of extraordinary importance for investigation and interpretation of the globalization of culture. In the sphere of culture, they are, first of all, different cultural models, which exist in modern societies. Globalization can be explained as a form of transcendental expansion of together codes and practices, and glocalization involves interaction between local and global cultural influence which results in one other type of cultural hybrids. It means that today the world consists of the combination and interaction of glocal and grobal processes.

Thus, glocalization would be most closely associated with postmodern, pluralistic ideas of heterogeneity, whereas grobalization represents a more modern, imperialistic, and homogenizing perspective. It is important to note that no value judgments are intended for either glocalization or grobalization. Many things which are glocal (as well as local) can be “bad” (e.g. discrimination), while many things which are grobal can be “good” (e.g. the spread of medical technology). Grobalization theorists would generally argue that the world is becoming increasingly less diverse as transnational economic, cultural, political, and social entities seek to impose their influence throughout the world.

Robertson, Roudometof, Ritzer and other theorists who recognized the need for defining glocalization and grobalization in a broad and collectively acceptable manner admit that it is an exceedingly difficult enterprise involving the reconciliation of conflicting demands, but not impossible. Nevertheless, they have to reconstruct their collective identities, that is, to form collective identities that are congenial to the conditions of life in modern societies if they are to meet the demands of life in an increasingly globalizing and interdependent world in the 21st century. In this context, globalization for some individuals and groups seems to offer, or it rather promises to do so in the near future, a set of glocal and grobal resources for empowering the reconstruction of identity in the ways that enhance their ability for adaptation and problem solving in new situations without jeopardizing their integrity or autonomy.

REFERENCES

- Beck, U. (1999). *What is Globalization?*. Polity Press: Cambridge.
- Barber, B. R. (1996). *Jihad vs. McWorld*. New York: Ballantine Books.
- Cvetkovich, A. & Kellner, D. (Eds.). (1997). *Articulating the Global and the Local*. Colorado: Westview Press.
- Gidens, E. (1998). *Posledice modernosti*. Beograd: Filip Višnjić.
- Huntington, S. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Simon & Schuster.
- Mazlish, B. (2005). The Global and the Local. *Current Sociology*, 53(1), pp. 93-113.
- Pieterse, N. J. (2009). *Globalization and Culture: Global Mélage*. Lanhan: Rowman & Littlefield Publishers, INC.
- Ritzer, G. (2003). *The Globalization of Nothing*. London: SAGE Publications.
- Ritzer, G. (2007). *The Globalization of Nothing 2*. London: SAGE Publications.
- Ritzer, G. (2009). *Globalization: A Basic Text*. New York: Wiley-Blackwell.
- Ritzer, G. (Ed.). (2010). *McDonaldization: The Reader*. London: SAGE Publications.
- Ritzer, G. (2011). *Globalization: The Essentials*. London: Wiley-Blackwell.
- Ritzer, G. (2013). *The McDonaldization of Society*. London: SAGE Publications.
- Robertson, R. (1990). Mapping the Global Condition: Globalization as the Central Concept. In: M. Featherstone, M. (Ed.) (1997). *Global Culture: Nationalism, Globalization and Modernity* (15-31). London: SAGE Publications.
- Robertson, R. (1992). *Globalization: Social Theory and Global Culture*. London: SAGE Publications.
- Robertson, R. (1995). Glocalization: Time- Space and Homogeneity-Heterogeneity. In: M. Featherstone, S. Lash, & R. Robertson (Eds.), *Global Modernities*. London: SAGE Publications.
- Robertson, R. (2001). Globalization Theory 2000+: Major Problematics. In: G. Ritzer & B. Smart (Eds.), *Handbook of Social Theory*. London: SAGE Publications.
- Robertson, R. (2014). *European Glocalization in Global Context*. New York: Macmillan.
- Roudometof, V. (2016). *Glocalization: A Critical Introduction*. London: Routledge.
- Сантос, Б. де С. (2003). Процесите на глобализацијата. *Маргина за интелектуалци и различности*, 60, pp. 15-86.

МАРИЈА В. ДРАКУЛОВСКА ЧУКАЛЕВСКА
АНИЦА В. ДРАГОВИЌ

ГЛОКАЛИЗАЦИЈА НАСПРОТИ ГРОБАЛИЗАЦИЈАТА: КЛУЧЕН ПРЕДИЗВИК ЗА СОВРЕМЕНАТА СОЦИОЛОГИЈА

РЕЗИМЕ

Во овој труд ја анализираме експликативната моќ и практичната релевантност на две теоретски перспективи кои се од најголема важност за посоодветно разбирање на нашата ситуација во современиот свет.

Прво е теоријата на глокализација која се однесува на "микс од глобално и локално" (Robertson, 2001, 1992; Roudometof, 2016; Ritzer, 2007, 2010). Според Робертсон, концептот на глокализација доаѓа од микромаркетинг, поточно од рекламирањето стоки и услуги во различни локални средини и пазари (Robertson, 1995, стр. 28). Тоа е позната стратегија на капиталистичкиот систем во кој се повеќе глобалните пазари се прилагодуваат кон на локалните пазари и култури или "глобална локализација" (Robertson, 1992, стр. 173). Роналд Робертсон, осврнувајќи се на односот меѓу глобалното и локалното, укажува дека со мешањето на глобалното и локалото во различни географски области, произлегува процесот на глокализацијата (Robertson, 2001, стр. 465-466). Тој нагласува дека индивидуите и локалните групи се прилагодуваат кон глокалниот свет, и ги промовираат своите културни посебности.

Втората е теоријата на глобализација која се однесува на империјалистичките амбиции на нациите, корпорациите, организациите и желбата да се наметнат во различни географски области (Ritzer, 2007, стр.15). Терминот имплицира дека овие ентитети бараат да имаат своја моќ, влијание, и во многу случаи профитот расте (оттука и терминот глобализација). Терминот е создаден како паралог за глокализација, или "интерпептирање на глобалната и локалната, што резултира со уникатни резултати во различни географски области" (Ritzer, 2007, стр. 13).

Клучни зборови: глобализација, глокализација, глобализација, глобално-локално, глобално општество.